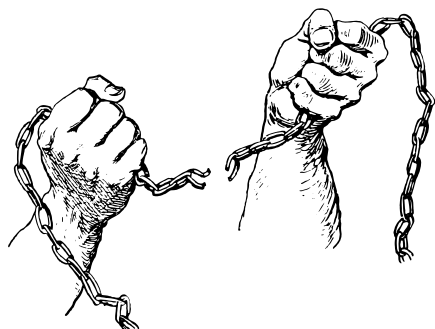

5.1 Laisvės laužai

Perskaitykite tekstą ir atlikite užduotis.

„Laisvė yra tik tobulinimo įrankis. Ir savęs, ir kitų. Bet tai nedaug kas žino.“

Ignas Šeinius „Kuprelis“

Mačiau daug virtualių pjautynių dėl Sausio 13-osios simbolių. Koks „teisingiausias“, koks visai netinkamas, kada jį segtis, kur jį dėtis, o kur jis nederamas. Aš siūlau nenusismulkinti ir neužstrigti detalėse, o susimąstyti apie Laisvės laužus visų pirma savo viduje. Galima visus metus keikti savo šalį, veltėdžiauti arba slėpti mokesčius, šiukšlinti gamtą arba artimųjų galvas pagiežingomis idėjomis, kurstyti neapykantą anoniminiuose komentaruose, o tada vieną dieną štai papuošti savo „Facebook“ profilį pasirinktu Sausio 13-osios simboliu ir jaustis labai visaverčiu, labai pilietišku savo šalies žmogumi. Rimtai? Man tokiu atveju tai bus melas, toks pats, kaip nueiti sekmadienį į bažnyčią „dėl akių“, o pirmadienį užkasinėti „nereikalingus“ gyvus kačiukus (*true story*, deja).

Tačiau mes patys visada galim būti gyvais šios Laisvės simboliais, galim šiais simboliais paversti savo pačių gyvenimus – kiekvieną dieną, ne tik Sausio 13-ąją. Ir galim tokiais simboliais auginti savo vaikus.

Mes galim būti iš tiesų laisvi – ne tik formaliai, ne tik geopolitiškai ir teisiškai – galim būti iš tiesų laisvi ir labai mažuose, ir labai dideliuose dalykuose. Pastebiu, kad maži dalykai rečiau įdomūs, tačiau jie yra visa ko pamatas. Iš mažų dalykų ir išauga dideli, kaip iš mažų žiežirbų įsikuria dideli Laisvės laužai.

Mes galim būti laisvi nuo pataikavimo. Tiesą sakant, imu manyti, kad būtent pataikavimas yra viena didžiausių šios šalies bėdų – politikai pataikauja veltėdžiams, žiniasklaida pataikauja kraujo ištroškusiems, kai kurie mokytojai pataikauja tinginiams moksleiviams, o paskui staiga stebimės, kad valstybinio lietuvių kalbos egzamino neišlaiko 10, 11, 12 ar net 13 procentų abiturientų. <...>

Mes galim būti laisvi nuo savo pačių silpnumo. Mes galim įveikti savo nesavaranikiškumą ir metai po metų dirbti su savo ydomis, kad kiekvieną Sausio 13-ąją sutiktume vis darnesniais žmonėmis.

Mes galim būti laisvi nuo savo pačių baimių. Mes galim liautis maitinti ir auginti jas, išvilkti jas į dienos šviesą ir vien nuo šito jos traukiasi ir nyksta, lyg tamsą ir drėgmę mėgstantis pelėsis.

Mes galim būti laisvi nuo savo pačių susikurtų minčių kalėjimų. „Ką kiti pagalvos“, „kaip aš atrodysiu“, „ką žmonės pasakys“ yra *so yesterday* ir *so last year*. Gal jau atėjo metas gyventi savo gyvenimą? Jis tikrai neturės antro dublio.

Mes galim būti laisvi nuo bandos instinkto. Tiesiog kaskart paklauskim savęs, kur link tą bandą veda frazės „visi taip daro“, „visi slepia mokesčius“, „visi muša savo vaikus“ ir „visi sėda už vairo išgėrę.“

5.1 Laisvės laužai

Mes galim būti laisvi nuo vergo sąmonės. Dirbti už mažai pinigėlių, dirbti bet ką, taikytis su bet koku elgesiu darbe ar šeimoje, imtis dar vienos „chaltūrėlės“ po darbo šeimos, asmeninio gyvenimo ir sveikatos sąskaita yra dirbti tam pačiam skatikui, bet ne didesnei idėjai.

Mes galim būti laisvi nuo „ubago“ mentaliteto. „Ubagauti“ galima – ir vėl – tiek labai mažuose dalykuose, tiek labai dideliuose. Mokesčius slepiantis ir tuo besididžiuojantis mūsų pažįstamas arba šefas, „mobinantis“ savo pavaldinį dėl kelių tūkstančių eurų, iš tiesų yra „ubagai“, nes jie „gatavi“ paminti kito žmogaus ir savo orumą dėl skatikų. Tačiau mes galim būti laisvi nuo šių „ubagų“. Mes galim atsisakyti su jais turėti reikalų, o reikalui esant galime jiems parodyti ir ilgą ilgą didįjį pirštą. Jei labai reikia – ir du.

<...>

Mes galim būti laisvi nuo nepažįstamų žmonių nuomonės. Jei kažką veikiame aplinkoje, kurioje labai įprasta tik gulėti ant sofos ir „bėdavoti“, „bėdavotojai“ ir „dejonijų maišai“ tikrai suskubs pareikšti neįkainojamą savo nuomonę apie mus (nuomonės reiškimas yra geriausiai jų išmanomas darbas, labai gaila, kad jiems už tai niekas nemoka). Tačiau liautis kažką daryti vien dėl šių „gangrenuojančių visuomenės pragulų“ – tai tapti dar viena „pragula Lietuvos nugaroje“.

Mes galim būti laisvi netgi nuo draugų nuomonės. Ir, tarkim, išvydę gatvėje įtartinais ar itin agresyviai vairuojantį automobilį, pranešti policijai, net žinodami iš anksto, ką apie mus po tokio atvejo eilinį sykį mums sakys draugai („oi, pasaulio gelbėtoja“, „patrulė Ilzė“). Tačiau gal kartais padaryti, kas nuo mūsų priklauso, yra svarbiau už tai, ką apie mus galvos ir sakys net artimiausi.

Aš tikiu, kad mes galim būti tokie laisvi, kad savo laisve įkvėptume kitus.

Todėl linkiu šiai šaliai visų pirma laisvos nuo sovietinės pasaulėžiūros, šiuolaikiškos ir etiškos švietimo sistemos, prieinamos kiekvienam šalies vaikui, o ne tik išrinktųjų vaikeliams privačiose mokyklėlėse.

Linkiu šiai šaliai kokybiško aukštojo mokslo ir studentų, kuriais galėtų didžiuotis dėstytojai.

Linkiu šiai šaliai laisvos, orios, sąmoningos žiniasklaidos, kuri yra lyg stuburas mums: kuo tiesesnis ir sveikesnis bus šis stuburas, tuo sveikesnė ir žvaulesnė bus mūsų šalis.

Linkiu šiai šaliai kuo daugiau etiškų verslų ir kuo daugiau darbdavių, kurių sau galėtų pavydėti patys darbuotojai.

Linkiu šiai šaliai šviesių, adekvačių, kūnu ir siela sveikų vedlių politikoje, kultūroje, moksle, mene ir pramogose.

Būkim verti savo Laisvės ir tų Sausio 13-osios karžygių ir karžygės, kuriuos mano karta piešė darželiuose ir pradinėse kaip didžiausius herojus. Gyvenkim taip, kad tų herojų artimieji ir kiti prieš tankus ir omonininkų buožes stovėję žmonės jaustų, kad jų auka buvo verta dabarties.

Man asmeniškai būtų mirtinai gėda varyti ant šios šalies (nesvarbu, likus joje ar emigravus), slėpti mokesčius ir skatinti tai daryti kitus, engti silpnesnius, būti mažarašte ir sapalioti kažką virtualioje erdvėje be lietuvių ir su kableliais vietoje ka-

5.1 Laisvės laužai

bučių – tie žmonės žuvo ne tik už savo artimųjų, bet ir už mūsų Laisvę gyventi, kurti, dirbti ir vaikus auginti laisvais piliečiais, jie žuvo ir už mūsų teisę kurti savo Valstybę, ir už mūsų teisę kalbėti savo kalba, ir už mūsų teisę mokytis kitų kalbų – tokių, kokias pasirenkame patys, o ne tokių, kokių liepia. Ir niekinti tai, ką turime, yra niekinti tų žuvusiųjų atminimą.

Prisiimkime atsakomybę už savo Laisvę ir būkime jos verti kiekvieną dieną, ne tik per šventes ir ne tik socialiniuose tinkluose.

Prisimenu vaikystę ir tėvus, budinčius Sausio 13-osios naktį su kaimynais, ir prisimenu mamą, sakančią, kad tamsiausia naktis būna prieš aušrą. Tačiau Laisvės laužai gali degti mumyse visada – net pačią tamsiausią nakties valandą. Gal tai iš pradžių bus maža spingsulė, bet paskui ji įsikurs. Gal dabar kažkame viso labo žioruoja išsikvėpusios žarijos ir vėsta laisvės plėnys. Tačiau mes galime pakurstyti vieni kitus, pamatę, kad kažkas greta gęsta.

<...>

Pagal Ilzę Butkutę „Apie Laisvės laužus“

Klausimai ir užduotys:

1. Ar sutinkate su I. Šeiniaus laisvės samprata? Pasikalbėkite tema „Kas yra laisvė jūsų kartos atstovams?“
2. Nuo ko, pasak straipsnio autorės, mes galime būti laisvi? Išvardykite bent tris dalykus ir paaiškinkite juos savais žodžiais.
3. Autorė teigia, jog mes galime būti laisvi netgi nuo draugų nuomonės. Ar sutinkate su ja? Savo nuomonę argumentuokite.
4. Už ką kovojo ir žuvo prie televizijos bokšto stovėję žmonės?
5. Ko Lietuvai palinkėtumėte jūs?

